

קונטרס

אור לארבעה-עשר

יגלה מה זה בדיקת חמץ, ומה צריכה להיות עבודת בר ישראל בליל בדיקת חמץ, ואשרי אדם ששם לבו אל דברי אלו, ואז אל רב טוב הצפון והגנוז יזכה.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנים ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י סֵפֶר, אֲשֶׁר מוֹהֲרַנ"ת ז"ל בְּלֵיל אוֹר
לְאַרְבַּעַת-עָשָׂר, שָׂאז בְּדַק אֶת הַחֲמִץ, הָיָה מְלַבֵּב מְאֹד,
וְהָיָה מְחַפֵּשׂ אַחַר הַחֲמִץ בַּחוּרִין וּבִסְדָּקִין, וְהָיָה
בְּהִתְעוֹרְרוֹת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְהִרְבֵּה פְעָמִים זָלְגוּ עֵינָיו
דְּמָעוֹת. וּפְעַם הַשְּׁתוּלִל בְּנוֹ ר' יִצְחָק ז"ל כְּשֶׁהָיָה יֶלֶד
קָטָן, אָזִי עוֹרְרוּ וְאָמַר לוֹ: הַאִינְךָ יוֹדֵעַ שֶׁהַלֵּילָה הַזֶּה
הוּא לֵיל קָדוֹשׁ, שֶׁנִּתְּנוּ לָנוּ מִתְּנָה לְחַפֵּשׂ אַחַר הַחֲמִץ
שֶׁבַלֵב, וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְהִיְתָה דִּרְכּוֹ שֶׁל ר'
יִצְחָק ז"ל לְסַפֵּר אֶת זֹאת כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁהַדְּבוּרִים הָאֵלֶּה
זְכוֹר תָּמִיד, וּבִפְרָט בְּלֵיל בְּדִיקַת חֲמִץ.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תשעג)

קוונטרס

אור לְאַרְבַּעַה-עָשָׂר

בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְקָרִים! חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אוֹמְרִים
(פְּסָחִים ב.): אור לְאַרְבַּעַה עָשָׂר בּוּדְקִים אֶת הַחֶמֶץ לְאור
הַנֵּר; מַה זֶה חֶמֶץ? כְּפִירוֹת וְאַפִּיקוֹרְסוֹת, שְׂאֵדָם מִחֶמֶץ
אֶת הַמֶּחֱ שָׁלוֹ, חוֹשֵׁב יוֹתֵר מִדְּאִי, זֶה נִקְרָא חֶמֶץ —
לְשׁוֹן חֶמֶץ הַמֶּחֱ; הֵינּוּ שְׂאֵדָם מִתְחִיל לַחֲקֹר — לָמָּה
עָשָׂה לִי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא דָבָר זֶה?! לָמָּה עוֹבְרִים עָלַי
מִשְׁבְּרִים וְגָלִים כְּאֵלוֹ?! שׂוֹאֵל שְׂאֵלוֹת, שְׁנֵה חֲקִירוֹת.
כִּי אָדָם הַשׂוֹאֵל תָּמִיד קִשְׁיוֹת — הוּא נִקְרָא חוֹקֵר.
וּרְבֵנוּ ז"ל הִתְנַגֵּד מְאֹד מְאֹד לַחֲקִירוֹת וְסִפְרֵי חֲקִירָה.
וְאָמַר (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן לב): אָדָם צָרִיךְ לַחֲזֹק אֶת עַצְמוֹ
בְּאֵמוּנָה, וְלֹא לְהִכָּנֵס בְּחֲקִירוֹת, וְכֵן לֹא לְלַמֵּד בְּשׁוּם
סִפְרֵי חֲקִירוֹת, כִּי מִסְפִּיק לָנוּ הָאֵמוּנָה בְּהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא. וְאִם-כֵּן מִי מֵאַתְּנוּ רְחוּק מִחֲקִירוֹת?! הֲלֹא כָּל
אֶחָד וְאֶחָד עוֹבְרִים עָלָיו סֶבֶל וּמִשְׁבְּרִים, צָרוֹת וַיְסוּרִים,

מְרִירוֹת וְהִרְפָּתָאוֹת, וּבְרָגַע שְׁאָדָם מִתְחִיל לְשָׂאֵל שְׂאֵלוֹת: מָה וְלָמָּה?! זֶה כְּבָר בְּכֻלָּל חֻקֵּירוֹת, וְזֶה שׁוֹבֵר אוֹתוֹ, עַד שְׁמִסְכֵּן, הוּא נוֹפֵל לְדַכְּאוֹן, לְעֲצֻבוֹת וּמְרִירוֹת. וְרַבְּנוּ ז"ל בָּא לְעַקֵּר מֵאִתָּנוּ אֶת כָּל הָעֲנִיָּן שֶׁל חֻקֵּירוֹת, וְלִהְיוֹתֵינוּ בְּנוֹ אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ. כִּי אֶצֶל רַבְּנוּ ז"ל הִיָּה הָעֵקֶר אֱמוּנָה, וְכַמוּבָא בְּדַבְּרֵינוּ ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן לג): אֶצֶל בְּנֵי-אָדָם אֱמוּנָה זֶה דְּבַר קָטָן, אֲבָל אֶצֶל אֱמוּנָה זֶה דְּבַר גָּדוֹל, וְעַקֵּר הָאֱמוּנָה בְּלִי שׁוּם חֻכְמוֹת כָּלָל. אָדָם צָרִיךְ לְהֶאֱמִין, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדֵּק וּבְמִשְׁפָּט, וְכָל אֲשֶׁר עוֹבֵר עָלָיו — הֵן טוֹב וְהֵן לְהַפֵּךְ, צָרִיךְ לְדַעַת שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה. וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'): כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ שְׁכָל מְאוֹרְעוֹתָיו הֵם לְטוֹבָתוֹ, זֹאת הַבְּחִינָה הִיא מַעֲיֵין עוֹלָם הַבָּא; מִי שִׁיּוֹדֵעַ, שְׁכָל הַחוֹלֶף עָלָיו בְּחַיָּיו — טוֹב רָע, רָע טוֹב, הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ, הוּא מְרַגֵּישׁ עוֹלָם הַבָּא בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאֵין עוֹד דְּבַר חָשׁוּב יוֹתֵר בְּחַיֵּי הָאָדָם כְּמוֹ אֱמוּנָה. וְלִכֵּן כָּתוּב (דְּבָרִים לב, ד'): "הַצּוֹר תְּמִים פְּעָלוֹ, כִּי כָּל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עוֹל, צַדִּיק וַיֵּשֶׁר הוּא". כָּל אֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה — הַכֹּל בְּוַדָּאֵי לְטוֹבָה. וְרַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רנ): אֲפֹלוּ שְׁאָדָם סוֹבֵל יְסוּרִים מְצַד הַהִרְכָּבָה, הֵינּוּ שְׁסוֹבֵל יְסוּרִים בְּגוּף, אִם הִיָּה מֵאֱמִין, שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי בְּנִקְלָה הִיָּה יְכוֹל

לקבל את זאת, אך דא עקא, שאדם חושב שיש פה טבע, מקרה ומזל, והכל מעצמו נעשה, אזי נשבר ושואל "למה"? "למה לזולת הולך בטוב, ומתחתן, ויש לו שלום-בית, זוכה לילדים, לפרנסה, ולי הולך ההפוך"?! וכדומה כל מיני שאלות, שבני-אדם שואלים, אשר הכל גובל בכפירות ואפיקורסות; כי המאמין האמתי, שמאמין בהקדוש-ברוך-הוא, יודע שהכל בא בחשבון צדק ממנו יתברך. כמאמרם ז"ל (עבודה זרה נה.) : יסורים — בשעה שמשגרים אותם על האדם, משביעים אותם, שלא ילכו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית; כי הכל בחשבון צדק. ובאמת אנו יודעים שהוא יתברך אב הרחמן, וכתוב (איכה ג, לח) : "וימאתו לא תצא הרעות", הקדוש-ברוך-הוא הוא אור פשוט, ולמה אנו רואים בני-אדם, שעוברים עליהם משברים וגלים, צרות ויסורים? אלא אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן לו) : הקדוש-ברוך-הוא הוא אור פשוט, ואדם צריך להיות הצייר, ואם מצייר את האור לטובה, אזי טוב לו, אך אם מסכן, מצייר את האור לרע — אזי רע ומר לו מאד. ומהיכן בא, שאדם יצייר את האור לרע? אם פגם במחין שלו, פגם בברית, רחמנא לישזבן, הכניס במחו מחשבות זרות והרהורים רעים, לא שמר על עיניו, הסתכל במקומות המטנפים, לא שמר על אזניו, ושמע כל מיני גבול פה, רחמנא

לִישׁוּבָן, הִיָּה בְכַעַס וּבְרָצִיחָה, וְלִכְלֹךְ אֶת פִּיּו בְלִשׁוֹן
 הָרַע, רְכִילוֹת וְלִיצָנוֹת, אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה מֵחוּ מִבְּהַל
 וּמִבְּלָבָל, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א',
 סימן כא), שֶׁהַמַּחֲזִין שֶׁל הָאָדָם הֵם כִּשְׁמֵן הַמֵּנַח בְּשִׁבְעַת
 קְנֵי הַמְּנוּרָה: שְׁתֵּי עֵינַיִם, שְׁתֵּי אָזְנַיִם, שְׁנֵי נְקָבֵי הַחֹטֵם
 וְהַפֶּה, שְׁנֵי הַמְּנוּרָה, וְאִם אָדָם מְנַקֵּה אֶת עֵינָיו, אָזְנָיו,
 חֹטְמוֹ וּפִיּו, אֲזִי יֵשׁ לוֹ מַחֲזִין נְקִיִּים, וְזוֹכָה לְהִיּוֹת דְּבוּק
 בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְזוֹכָה לְחִיּוֹת חַיִּים נְצַחִיִּים, כִּי
 דְּבוּק בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. וְזֶה שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים לב, מ): "כִּי
 אֲשָׂא אֶל שָׁמַיִם יְדֵי וְאִמְרָתִי חַי אֲנֹכִי לְעוֹלָם". וְלִכֵּן
 אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (שם): חַיִּים נְצַחִיִּים זֶה רַק אֲצֵל
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמִי שֶׁדְּבוּק בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, גַּם
 הוּא חַי לְנֶצַח. כִּי מַה מִּפְרִיד בֵּין אָדָם לְבֵינוּ יִתְבָּרַךְ?
 הַגּוּף. וְאִם רַבֵּנוּ ז"ל (שם), שֶׁעַכְשָׁו אֲנִי כָּאן, וְעוֹד מְעַט
 אֶהְיֶה שָׁם. וְהִרְאָה בְּאֲצַבְעוֹ הַקְדוּשָׁה לְכוּזֵן בֵּית
 הָעֶלְמִין; הֵינוּ שֶׁמֶצֶד הַגּוּף יֵשׁ הַפֶּרֶשׁ, שֶׁעַכְשָׁו אֲנִי פֹה
 מִסְתוּבָב, וְעוֹד מְעַט יִנְיָחוּ אֶת גּוּפֵי בְּבֵית הָעֶלְמִין, אֲבָל
 מֶצֶד הַנֶּשְׁמָה, כִּשְׁאָדָם דְּבוּק בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לֹא
 שִׁיף אֲצֵלוֹ הַפֶּרֶשׁ כָּלֵל, אַתָּה הוּא קֹדֶם שֶׁבָרְאתָ הָעוֹלָם
 וְאַתָּה הוּא מִשְׁבָּרְאתָ הָעוֹלָם, כִּף הַנֶּשְׁמָה שֶׁל הָאָדָם.
 וּבְזֶה אָדָם צָרִיף לְזוּכָף עֲצָמוֹ. וְאִם הוּא זוֹכָה לְטַהֵר
 וּלְקַדֵּשׁ אֶת עֵינָיו, וּמִסְתַּכֵּל רַק עַל הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ,
 כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן א'): אִישׁ

אור לארבעה-עשר

מט

הישראלי צריך להסתכל תמיד על השכל שיש בכל דבר, על האלקות שיש בתוך הבריאה, אז מאיר לו המוח. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רנד), שהעינים רואות תמיד דברים גבוהים מאד, רוחניות אלקות, אבל זה הולך במהירות, עד שאינו קולט מה שראה. ולכן אם אדם זוכה לקדשת העינים, וכן האזנים, שהוא חזק באמונת חכמים, ומטה אזנו אל דברי חכמים, שומע בקולם, ושומר עצמו מפעס וקפידות, יש לו אריכות אפים, יש לו יראת שמים, שומר על פיו, מדבר רק דבורים טובים, פמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כט), שטוב — הכל חפצים לשמע, אף אחד אינו מענין לשמע בקרת; כי על כל אחד ואחד מאתנו עוברים צרות ויסורים, ואינו חפץ לשמע הערות ודברי בקרת, שיאמרו לו שאינו צודק וישברוהו, מספיק הוא שבור מעצמו, אלא כל אחד רוצה לשמע דבורים טובים בלבד, שיחזקו אותו ויעודדוהו. וכשאדם זוכה לקדש את שבעת הגרות, אזי המחין שלו נקיים, וזוכה לציר את האור לטובה. ולהפך, חס ושלום, מציר את האור לרע, רחמנא לצלן. וזה מה שכתוב (ויקרא כד, טו): "איש כי יקלל את אלהיו". מהו לשון יחיד — אלהיו? אלא מסכן, הוא מציר את האור לרע, כאלו הקדוש-ברוך-הוא נוקם בו, כאלו הוא

יתברך עֲזֹב אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְלָקַח עֲצָמוֹ רַק עָלָיו. אֲשֶׁר
כָּל זֶה נוֹבֵעַ מִכִּפּוּרֹת וְאִפְיֻקוּרְסוֹת.

וְזֶה בָּא רַבְּנוּ ז"ל לְעַקֵּר מֵאִתְּנוּ, וְרוֹצֵה שְׁנַכְנִים
בְּעֲצָמָנוּ תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת, וְאֶפְלוּ שְׁעוֹבְרִים עָלֵינוּ
יְסוּרִים, עָלֵינוּ לְזָכֹר שֶׁהַכֹּל לְטוֹבָה, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל
(בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פְּרָשָׁה ט'): "טוֹב מְאֹד" — זו מִדַּת הַיְסוּרִים,
שֶׁעַל יְדִיָּהּ הַבְּרִיּוֹת בָּאִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא; כִּי כִּשְׂאָדָם
מִסְתּוֹבֵב כִּךְ בְּזֵה הָעוֹלָם, הוּא שׁוֹכַח לְגַמְרֵי מֵהֵיכָן הוּא
בָּא, מֵהַ תְּכַלִּיתוֹ בְּזֵה הָעוֹלָם, וְלֵהֵיכָן הוּא הוֹלֵךְ, וְיִסְתָּם
מִסְתּוֹבֵב חֲסֵר תְּכַלִּית. מִסִּפְּן, הוֹרִידוּ אֶת נִשְׁמַתְךָ מִן
הַשָּׁמַיִם, מֵעוֹלָם הָאֲצִילוֹת אֶל עוֹלָם הָעֲשִׂיָּה הַגִּשְׁמִי
וְהַחֲמָרֵי הַזֶּה, לְתַקּוּפָה קְצָרָה מְאֹד — לְשִׁבְעִים שָׁנָה.
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים צ, י): "יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים
שָׁנָה", וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵרֵן, חֶלֶק ב', סִימָן סא),
שֶׁהַשִּׁבְעִים שָׁנָה הֵם כְּרַבֵּעַ שְׁעָה, הֵנָּה אָנוּ פֹּה, וְהֵנָּה אָנוּ
כָּבֵר יוֹצְאִים מִפֹּה. כִּי הַכֹּל פּוֹרַח בִּיעָף. וְכֵן מֵאֲמָרָם ז"ל
(בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פְּרָשָׁה צו, סִימָן ב'): "כִּצֵּל יָמֵינוּ עַל הָאָרֶץ",
וְהַלּוֹאֵי כִצֵּלוֹ שֶׁל כֶּתֶל, אוֹ כִצֵּלוֹ שֶׁל אֵילָן, אֵלֶּא כִצֵּלוֹ
שֶׁל עוֹף בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא עָף; הַחַיִּים פּוֹרְחִים כִּצֵּל צְפוּר,
וְאָדָם אֵינוֹ שָׂם עַל לֵב מֵהַ תְּכַלִּיתוֹ בְּחַיִּים?! וְעַל-כֵּן
מִקְבֵּל 'צְבִיטָה', וְאִם הוּא מִתְּעוֹרֵר תְּכַף-וּמְיָד לְשׁוּב עַד
הַמִּכָּהוּ — אֲזִי טוֹב, אֲךָ אִם לֹא — מִקְבֵּל מִכָּה, וְאִם

מתעורר להקדוש-ברוך-הוא — טוב מאד, אך אם לאו — מקבל יסורים גדולים יותר. לכן אומרים חכמינו הקדושים (מנחות נג): מה זית אינו מוציא שמנו אלא על-ידי פתית, אף ישראל אינם חוזרים למוטב, אלא על-ידי יסורים. כל היסורים שעוברים על בני-אדם הם רק מאהבה שהקדוש-ברוך-הוא אוהב אותנו, ורוצה שנתעורר ונבוא ונצעק אליו. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (ברכות ה): כל שהקדוש-ברוך-הוא חפץ בו — מדכאו ביסורים, ואם קבלם — יראה זרע יאריך ימים, ולמה? כי הקדוש-ברוך-הוא אוהב אותנו, ורוצה שנשוב בתשובה שלמה. ומהי התשובה? לדבר אליו יתברך. וכמו שאומר הנביא (הושע יד): "שובה ישראל עד הוי"ה אלקיך, כי כשלת בעונך". ואיך זוכים לחזור בתשובה? "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'", אומרים חכמינו הקדושים (שמות רבה, פרשה לח, סימן ד'): איני מבקש מכם אלא דברים; הקדוש-ברוך-הוא רוצה מאתנו רק דברים לדבר אליו, שזה כל ענין ההתבודדות שגלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כה): ההתבודדות היא מעלה עליונה מהכל, דהינו שאדם הולך במקום פנוי שאין שם בני-אדם, ומשיח ומדבר כל אשר עם לבבו אל קונו, אין מעלה גבוהה מזו, וזה מעלה למעלה שעשועים כאלו, שלא עלו כמותם מימות עולם; אדם נמצא בנוקבא דתהומא רבא, בשאול

תחתית ומתחתיו, מלא העלמות והסתרות, מלא לכלוכים, והנה הוא בא ומדבר, אל מי? אל מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא. חכמינו הקדושים אומרים (עין ירושלמי ברכות, פרק ט'): מלך בשר ודם, אי אפשר להכנס אליו בכל עת, צריכים לקבוע תור מראש כמה חדשים קדם שבאים. והנה הגיע מועד התור, מי יודע אם יאשרו לו להכנס, אולי המלך חולה היום וכדומה, הלא הוא בשר ודם, או אולי יש לו לפתע ענינים דחופים העומדים על סדר היום, ואף שעשית תור, והצדק עמך, אבל המלך עסוק היום וכו', ואם תמצא לומר, שיתירו לך להכנס, מי אומר שהמלך ירצה לשמע אותך לגמרי, אולי יגרשך מעל פניו?! ואם תרצה לומר שישמע אותך, מי אומר שיעשה רצונך?! אבל, מסימים חכמינו הקדושים (שם): מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא לא כן, הוא תמיד נמצא ותמיד אדם יכול לפתח פיו ולבקשו יתברך. וזאת רבנו ז"ל רוצה להחדיר בנו, שנזכה להוציא מאתנו את הפירות והאפיקורסות, כמובא בדבריו ז"ל (לקוטי-מותב"ן, חלק א', סימן סב): אם אדם היה מאמין שהקדוש-ברוך-הוא מלא כל הארץ כבודו ושומע בקולו, תמיד היה מדבר אליו יתברך, ולמה אינו מדבר אליו יתברך? מפני שאין לו אמונה. וזה הסוד של רבנו ז"ל, שרוצה לנקותנו מהחמץ, מחמוץ המוח, שמחמיצים את המחין,

וחושבים יתר על המדה — מה ולמה, שנה פלל האפיקורסות. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ט): עקר התכלית והשלמות רק לעבד את השם יתברך בתמימות גמורה, בלי שום חכמות, ואלו המחקרים והחוקרים — הם עמלק.

ולכן בליל בדיקת תמץ לוקחים גר, ומתחילים לבדק בחורים ובסדקים, אולי מצוי שם איזה תמץ. ומהו הגר? הנשמה, כמו שכתוב (משלי כ, כז): "גר הגי"ה נשמת האדם". אדם מתחיל לחפש ולבקש — אולי נדבקה בי במשך כל השנה איזו כפירות ואפיקורסות, בר מינן, כי סוף כל סוף אני נמצא בגשמיות העולם הזה החמרי, העב והגס, מתעסק עם בני-אדם, ושואלים אותי שאלות, ואני צריך להשיב תשובות. ולעתים השאלות הן עמקות מאד, שאין לי עליהן תשובות, אני נותר עם קשיות, ואסור לשאל קשיות עליו יתברך. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן נב): מה שקשה קשיות על הקדוש-ברוך-הוא, זה ההכרח להיות, כי איך ידעתנו הפגומה, תבין דרכי המקום ברוך הוא וברוך שמו?! וכן יש השואלים קשיות על צדיקים, ואמר רבנו ז"ל, שצדיקים מתדמים לקונם, כמו שיש קשיות על הקדוש-ברוך-הוא, שאין מבינים בהרבה דברים התנהגות הקדוש-ברוך-הוא שמתנהג עמנו, כך

אין מבינים התנהגות הצדיק, ועלינו לזכור תמיד מי אנו, מה עשינו ואיך לכלכנו עצמנו, ואיך עם מח פגום אנו יכולים להבין את הצדיק? ! בודאי יהיו לנו קשיות על צדיק אמתי, ירא השם, כי בפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לג): זה הכלל, מי שפגם בברית, הוא לא ישיג דרכי הצדיק, ולא יבין את דבריו. ואיך אנו שואלים שאלות על יראי ה'?! וכל שכן, חס ושלום, כשאדם מתחצף ומדבר נגד איש צדיק וירא ה', הדבוק באין סוף ברוך הוא, שהוא מוכן ומזמן כל רגע ודקה ושניה למסור את נפשו להקדוש-ברוך-הוא, אשר לנו אין משג בדבר זה, והלואי במשך היום דקה אחת נחשב ממנו יתברך, כי יכולים לחלף לנו יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, שאנו שוכחים לגמרי ממנו יתברך. והנה הצדיקים הדבוקים באין סוף ברוך הוא, שאינם מסיחים דעתם כרגע ממנו יתברך, עד כדי כך, שאפלו כשמדברים עם בני-אדם, מדברים אז אל הקדוש-ברוך-הוא, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ה'), אשר הצדיקים תמיד מתפללים אל הבורא יתברך שמו, ואם רואים שיש כבר אחר גזר דין, אז מלבישים תפלותיהם במאמרים ושיחות, שזה מה שכתוב (דניאל ד, יד): "בגזרת עירין פתגמא, ומאמר קדישין שאלתא", כשיש גזרות בעולם, ולא רוצים שמלאכים יקטרגו על

הדבורים והתפלות שלהם, אזי "במאמר קדישין שאלתיך", שמלבישים את התפלות במאמר.

ולכן בליל בדיקת חמץ, בודקים את החמץ, וצריכים לבדוק היטב בחורים ובסדקים, בחורי הלב ובסדקיו, בעינים, באזנים, בחטם ובפה, אם אין בנו איזה חמץ — חמוץ המחין, אם אין בנו שמץ כפירות ואפיקורסות, חס ושלוש, אם אין בנו קשיות על הקדוש-ברוך-הוא או על הצדיקים, וזו ההכנה לחג הפסח. וצריכים לחפש ולבקש ולטרח, פן ואולי לא נקינו את החמץ, פן ואולי נשארו אצלנו חמוץ המת, שזהו חמץ — עצבות ומרירות, דכאון ודכדוף; רואים בני-אדם שבורים, מדברים עמהם משמחה, והם מסתכלים בתמיהה ובפליאה, פרוצים לומר: "האינכם יודעים מה עובר עלי?!" וכו', אשר באמת על כל אחד עובר מה שעובר, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן עז), שכל מי ששכלו יותר גדול — סובל יותר. כמו שכתוב (קהלת א, יח): "יוסף דעת — יוסיף מכאוב". ועל כל הצדיקים עובר בכל יום ויום מה שעובר, אלא הם יודעים איך להתחזק ולהחזיק מעמד. ולכן עלינו לבדוק היטב את החמץ, את העצבות, למה אנו בעצב ובדכאון?! האין לנו איזו כפירות ואפיקורסות, בר מינן, הטמונה בתוכנו?! האם עדין

אנו רחוקים מאמונה ברוחה ומזככת בו יתברך? ! הבה לא נטעה עצמנו! בליל בדיקת חמץ צריכים לבדק את החמץ לאור הנר, שזה אור הנשמה, אור הצדיק. זכינו שנתקרבו אל רבנו ז"ל, איזו זכות היא זו! איזו שמחה היא זו! כי לולא שהתקרבו אל רבנו ז"ל, לא היינו אפלו יכולים לדבר דבורים כאלו, היינו ישנים, כמו בא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס'): יש בני-אדם הישנים את ימיהם, ואפלו שמתפללים ולומדים ומקימים את המצוות, אבל הכל בחינת שנה, המחישן, זה אצלם שגרת, כמצות אנשים מלמדה. והצדיק מעורר מהשנה, עד שאדם מתחיל להרגיש את הקדוש-ברוך-הוא על כל צעד ושעל, על כל פסיעה ופסיעה. ואיך אנו יודעים שאיננו ישנים, אולי אנו עדין שקועים בתרדמה? אלא הכל תלוי כפי שמדברים אל הקדוש-ברוך-הוא, כשאדם ישן אינו יכול לדבר, כאשר מתחיל לדבר — סימן שהתעורר. ורואים במציאות, כשאדם שקוע בשנה, ומדברים אליו — אינו שומע, וכל שכן שהוא אינו יכול לדבר, זו עבדה! כמו-כן ויותר מכן, בני-אדם מסתובבים, עושים עסקים, מרויחים מאות ואלפים ורבבות, מליונים וכו', בעלי בתי חרשת, בעלי עסקים וחנויות, סוחרים וכו', עשירים ועניים, עולם שלם מסתובב, אבל כלם ישנים. כי אם אדם אינו מדבר אל הקדוש-ברוך-הוא — סימן שאינו רואה אותו

יתברך, אינו מרגיש אותו יתברך, ומחו ישן. ואם
 ישאל: איך יתכן שאני ישן? הלא יש לי מפעל עם
 אלפי פועלים, אני בעל חכרת הובלות, יש לי
 אוטובוסים, אני מוליך אנשים וכו', אבל כלם ישנים,
 כי אם אין מדברים אל הקדוש-ברוך-הוא, סימן שאין
 מכירים אותו יתברך ואין רואים אותו. ואל כל זה זוכים
 להגיע רק על-ידי שמתקרבים אל רבנו ז"ל, אשר הוא
 מעורר מהשנה, והוא מחזיר בנו השמחה האמתית,
 שנשמח ונרקד בכל יום ויום. ולכן אמר רבנו ז"ל
 (לקויטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כד): מצוה גדולה להיות בשמחה
 תמיד; זו לא סתם עצה להיות בשמחה, זו מצוה גדולה
 הכלולה מכל המצוות. ולמה? כי רבנו ז"ל אומר
 (ספר-המדות, אות שמחה, סימן א'): כשאדם עושה מצוה
 בשמחה, סימן שלבו שלם לאלקיו; כי אם הוא שמח
 במצוות שלו, סימן שמרגיש את הקדוש-ברוך-הוא עוד
 בזה העולם, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקויטי-מוהר"ן, חלק
 א', סימן ה'), שיש שתי מדרגות בנבואה, כמאמר ז"ל
 (עין רש"י במדבר ל, ב): כל הנביאים התנבאו ב"כה אמר
 ה'". לא-כן משה נתנבא ב"זה הדבר". ומה ההפרש?
 אלא יש מדרגה בעבודת השם יתברך שמקיים את
 המצוות, ואפלו שמח בהן, מפני שידע שיקבל שכר
 על כל מצוה ומצוה, אבל אם לא יתנו לו שכר — לא
 יעשה את המצוה ולא ישמח בה, וכי אני עבד לעשות

סתם, הרי לא צווי אותי, על-כן לא אעשה, אבל אם צווי אותי — אעשה. זה נקרא אספקלריה דלא נהרא, "כה אמר ה'". מה שאין כן ישנה מדרגה, שאדם אינו רוצה שִכר עולם הבא, אלא רוצה מצוה בעצמה, שזה מה שאומרים חכמינו הקדושים (עין אבות ד, ב): שִכר מצוה — מצוה; ששמח במצוה בעצמה, זה מה שהוא רוצה, את המצוה שהיא אלקות, אשר זו מדרגת משה רבנו — "זה הדבר אשר צוה ה'", הנה אני רואה את הקדוש-ברוך-הוא. כמו שרבנו ז"ל הגביה פעם מצה, ואמר: הנה הקדוש-ברוך-הוא, ולמה? כי המצה זה הרצון של הבורא יתברך שמו, ולכן אמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נו): אכילת שבת — כלה אלקות; מה שאדם אוכל בשבת, זה אלקות. כי על שבת נאמר (שמות טז, כה): "אכלוהו היום כי שבת היום, היום לא תמצאוהו בשדה". למדו מזה חכמינו הקדושים (שבת קיז:), מאחר שפתוב שלש פעמים היום, שצריכים לאכל שלש סעודות ביום השבת. ולכן הקדוש-ברוך-הוא אמר לנו: "אכלו היום כי שבת היום, היום לא תמצאו בשדה", אזי עלינו לשמח עם אכילת שבת, כי כלה אלקות. כמו-כן מצה, שהקדוש-ברוך-הוא צונו לאכלה, הרי זה אלקות, זהו רצונו יתברך! ולכן פתוב בזהר (חלק ב' קפג:), שמצה זה מיכלא דמהימנותא, מאכל של אמונה. מאכל של רפואה. כי

האמונה היא הרפואה, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-
 מוהר"ן, חלק ב', סימן ה'), שיש בני-אדם שסובלים מחלות
 וחקלאים רעים, והכל מחמת חסרון אמונה. כמו שכתוב
 (דברים כח, ט): "והפליא הוי"ה את מכותי מכות גדולות
 ונאמנות, וחקלאים רעים ונאמנים". מה זה ונאמנים? כי
 באים על-ידי פגם אמונה, כי על-ידי נפילת האמונה,
 באות מכות נפלאות. בני-אדם סובלים מעצבים, זה רק
 מחמת חסרון אמונה. כי אדם שמאמין בהקדוש-ברוך-
 הוא, שהוא יתברך מלא כל הארץ כבודו, אין לו
 עצבים, והוא תמיד שמח. וזאת רבנו ז"ל רוצה להחדיר
 בנו. ולכן אדם צריך להתגבר להרחיק ממנו העצבות
 והמרירות, הדפאון והמרה שחורה, וכל המחלות
 וחקלאים רעים שבאים לאדם, זה רק מחמת חסרון
 אמונה, כי המאמין האמתי, שמאמין שהקדוש-ברוך-
 הוא נמצא פה אתו, עמו ואצלו, הוא תמיד שמח,
 ומרגיש את הקדוש-ברוך-הוא, אשר אצלו יתברך כתוב
 (דברי הימים-א' כז, יז): "עז וחדנה במקומו".

ולכן דיקא בליל בדיקת חמץ, עלינו לבדק את
 החמץ, חמוץ המחין, הכפירות והאפיקורסות, העצבות
 והמרירות והדפאון שנדבק בנו, הקנאה והשנאה
 שחדרה ללבנו; כאשר רואים בחוש, אשר כמה בני-
 אדם שונאים זה את זה בשנאה עמקה, וזה נמצא אפלו

בין אלו הקוראים עצמם לומדים וכו' ועובדים וכו', איך רחמנא לצלן, ישנה גזענות ארוכה? ! איך יש קנאה, שאיש מקנא ברעהו? ! עד כדי כך, שאומרים חכמינו הקדושים (שפת קנב:): כל שיש קנאה בלבו — עצמותו מרקיבים, וזה נעשה עוד בחיים חיותו, ובני-אדם מקנאים בזולת, שזו מחלה ממש, ומהקנאה באה שנאה, ששונאים אותו בתכלית השנאה, ועוברים על לאו של (ויקרא יט, יז): "לא תשנא את אחיך בלבבך". שמו שמים! אדם יכול לקום בכל לילה בחצות — ימים, שבועות, חדשים ושנים, אבל הוא שונא את מישהו — אוי לו ואוי לנפשו, צוחקים ממנו בשמים! אדם עושה 'עבודות', לומד, מתפלל, אבל אם יש לו שנאה על הזולת, עדין הוא רחוק לגמרי. ולכן אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן רלט), שכל הדבור לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, אי אפשר רק על-ידי שלום, כמו שכתוב (תהלים קכב, ח): "אדברה נא שלום", ולכן תקן האר"י ז"ל, שקדם התפלה נקבל על עצמנו מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך", יהודי צריך לאהב יהודי אחר, ושנאה זה החמץ, חמוץ המחין, שחושבים: "למה שהוא כך? ! למה התנהג כזאת? ! למה אינו מחזיק כמוני? !" כאלו אתה כבר הבר דעת, ואתה יודע את האמת, וכלם צריכים להחזיק כמוך; אולי אתה שקרן? ! אולי הזולת כן אוהו באמת? ! למדים מכאן

מה זה חמץ, חמוץ המחין, ברגע שאני רק חושב מהזולת, זה בעצמו שקר. למה תחשב מהזולת? סימפת עם עצמך?! ולכן ליל בדיקת חמץ, צריכים לבדק בעצמנו אם איננו שונאים איזה יהודי, בר מינו, שאז כל עבודתנו אינה שנה מאומה, כי מי שנוגע ביהודי — מסכן גדול הוא. ישנם בני-אדם הקוראים אותם עובדי ה', ואינם מדברים עם הזולת ימים ושנים. חכמינו הקדושים אומרים (סנהדרין לז): איזהו שונא? כל שלא דבר עמו שלשה ימים מחמת שנאה, ועונים החכמים — לא נחשדו ישראל על כך, שיהודים לא ידברו זה עם זה כמה ימים. כי לא האמינו התנאים הקדושים שאין מדברים זה עם זה. אוי לאותה בושה, אוי לאותה חרפה, יש אנשים הקוראים עצמם צדיקים וישרים בעלי מדרגה, בעלי השגה, בעלי עבודה, והכל שקר וכזב, חמץ, חמוץ המחין, אם אינך מסגל לדבר עם הזולת מחמת שנאה, אפה שקרן גדול, וצוחקים עליך בשמים, וזה החמץ. ואיך נקבל את המצה, את האמונה בהקדוש-ברוך-הוא, להיות בטל ומבטל אל האין סוף ברוך הוא, את השמחה האמתית, להיות דבוק בחי החיים? על-ידי אהבה ואחדות — להתאחד עם נשמות ישראל! ולכן "אור לארבעה-עשר" בודקים את החמץ לאור הנר. בטורם נכנסים לקבל את המחין בפסח, עלינו לבדק היכן אנו אוחזים באמונה

בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כִּי בְּפִרוּשׁ גָּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל
 (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן ה'), שְׁצַרִיכִים לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ
 בְּעֵצְמוֹ הַיְכָן הוּא אוֹחֵז בְּאַמוּנָה. וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל
 (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן צא), שֶׁהַאֲמוּנָה צָרִיכָה לְהִתְפַּשֵּׁט
 בְּכָל הָאֵיבָרִים, לְהַרְגִישׁ אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַד
 שְׁאָדָם חוֹשֵׁב אֱלֻקוֹת, מְסַתְּפֵל אֱלֻקוֹת, שׁוֹמֵעַ אֱלֻקוֹת,
 מְדַבֵּר אֱלֻקוֹת, הוֹלֵךְ עַל אֱלֻקוֹת, שׁוֹתֵה אֱלֻקוֹת, הַכֹּל זֶה
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַכֹּל זֶה אֱלֻקוֹת וְאֱלֻקוֹת זֶה הַכֹּל.
 וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן נב), שְׁמִכָּל
 הַדְּבָרִים צוֹעֵק כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ. וְכֹאֲשֶׁר אָדָם חֹזֵק
 בְּאַמוּנָה, וְיוֹדֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵאֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי הוּא בְּאַחֲדוּת
 עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל וְאוֹהֵב אֶת כָּל יְהוּדֵי, וּמַעֲלֵהוּ מִכַּף
 חוֹב. וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'):
 אַחַד גִּימְטְרִיָּה אֶהְבֵּה, כֹּאֲשֶׁר אָדָם אוֹחֵז בְּאַחֲדוּתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, אֲזִי אוֹהֵב אֶת בְּנָיו יִתְבָּרֵךְ, וְלִכְן דִּן אֶת כָּל־
 לְכַף זְכוּת, אֶפְלוֹ אֶת הַיְרִיד וְהַפְּחוֹת בְּיוֹתֵר. כִּמוֹ שְׁאוֹמֵר
 רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רפב), שְׁצַרִיכִים לְדוֹן
 לְכַף זְכוּת אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶפְלוֹ רָשָׁע גָּמוּר, עַל-יְדֵי
 שְׁמַחְפָּשִׁים וּמְבַקְּשִׁים בּוֹ נִקְדָּה טוֹבָה, עַל-יְדֵי מַעֲט טוֹב
 שְׁמַחְפָּשִׁים בּוֹ, שְׂזָה מָה שְׁכַתוּב (תהלים לז, י): "וְעוֹד מַעֲט
 וְאִין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנְנָה עַל מְקוֹמוֹ וְאִינְנוּ"; עַל-יְדֵי עוֹד
 מַעֲט טוֹב שְׁתַּמְצָא בְּזוּלָתוֹ, הוּא כִּבְרֵי אִינוֹ רָשָׁע,
 וְהִתְבּוֹנְנָה עַל מְקוֹמוֹ, וְכִבְרֵי אִינוֹ אוֹתוֹ אָדָם, כִּי הַחֲזוּרָה

אותו בתשובה. ולכן אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ל'): שחרי"ת ראשי תבות: ח'כם, ר'שע, ת'ם, ש'אינו יודע. וזה הפך ערבית — לילה, חשך, אשר אז רבים זה עם זה, אחד נכנס בתוך השני, כי אינו רואה, וזה בחינת הפירות והאפיקורסות, שזה סוד העצבות והמרירות שנכנסו באדם, זה כלל המחלקת והמריבות שיש בו. ולכן צריכים לקחת גר, שזה הצדיק, כמו שכתוב (משלי יג, ט): "אור צדיקים ישמח", כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סא), שהצדיק מכניס שמחה בבני-אדם, שזה "אור לארבעה עשר" בודקים את החמץ לאור הגר, שזה אור הצדיק המלמד להפך בזכות כל אחד, ולהעלותו לכף זכות, ואז מה רואים? שחרי"ת — אור השחר מאיר בנו. וזה מה שכתוב בהגדה: אחד חכם, אחד רשע, אחד תם, אחד שאינו יודע לשאל. נשאלת השאלה, למה צריכים לחזר בכל פעם על 'אחד'? אלא אם אדם דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, ויש לו אמונה, נקה את עצמו מהחמץ, וזכה למצה, אזי בא לאחדותו יתברך, פי אח"ד גימטריה אהב"ה, שאוהב את כלם; אחד חכם — אוהב את החכם, יודע שהחכם גם-כן דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, אחד רשע — אוהב את הרשע, יודע שגם בפנימיות הרשע נמצאת אלקותו יתברך, כמאמר ז"ל (ברכות נו): אפלו ריקנין שבך מלאים

מְצוֹת כְּרֵמוֹן; אֶחָד תָּם — הַתָּם הַזֶּה נִכְלָל בְּאַחֲדוּתוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, אֶחָד שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל — אָדָם מִסִּבֵּן, עֲדִין
 אִינוֹ יוֹדֵעַ כְּלוּם, נוֹלָד וְנִתְגַּדֵּל בְּמִקּוּם זָר וּמִנְפֹר, אִינוֹ
 יוֹדֵעַ מַה זֶה תּוֹרָה וּמְצוֹת, אִינוֹ יוֹדֵעַ אֶפְלוּ מַה לִּשְׁאֹל,
 הוּא תִינוּק שֶׁנִּשְׁשָׁבָה, אֲבָל אַחֲ"ד — צָרִיף לִידַע, שֶׁהוּא
 כָּלוּל בְּאַחֲדוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ. אַחֲ"ד גִּימְטְרִיָּה אֶהֱבֶ"ה, צָרִיף
 לְאַהֲבֹתוֹ. וְכֵן זֶה נַעֲשֶׂה הַלֵּילָה הַזֶּה, אִינוֹ לְאַרְבָּעָה
 עָשָׂר בּוֹדְקִים אֶת הַחֲמֵץ. יַעֲזֹר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 שְׁנֹזְכָה עוֹד הַלֵּילָה הַזֶּה לְהוֹצִיא מֵאֲתָנוּ אֶת הַכְּפִירוֹת
 וְהַפִּיקוּרְסוֹת שֶׁנִּדְבְּקוּ בָנוּ מִחֲטָאֵינוּ הַרְבֵּים, וְנַעֲקֹר
 מֵעַצְמֵנוּ אֶת הָעֲצָבוֹת וְהַדְּכָאוֹן, וְנִזְכָּה לְשִׂמְחָה אֲמִתִּית,
 לְהֶאֱמִין בְּהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְנִהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם כָּל
 יְהוּדֵי בְּאֶשֶׁר הוּא, וּבְזִכּוֹת הַשָּׁלוֹם וְהַאֲהָבָה שֶׁיְהִי בֵּין
 עִם יִשְׂרָאֵל, נִזְכָּה לְגֵאֲלָה, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה
 ט', סִימָן ט'): גְּדוֹל שָׁלוֹם, שְׁכֵשְׁמֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בָּא, אִינוֹ
 פּוֹתַח אֶלָּא בְּשָׁלוֹם.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!